

[Transcript] Dagens Eko / Så slår skolan ut pojkarna

Katarina, är det ett stort problem att pojkar har sämre betyg än flickor?

Ja, vi har ju levt länge med att det har varit på det viset-
men frågan är om det inte kan komma att spela större roll nu och framöver.

Det här är dagens eco med Lena Noglund.

Idag slår skolan ut pojkarna.

Det är juni och det doftar Kyrén. Det är äntligen skolavslutning.

Niorna är finkladda och upprymda. Aulan är pyntad med lupiner i hinkar.

Räck de sig i några välvalda ord om en ljus framtid-

med många våta ögon bland både föräldrar och lärare och eleverna.

Nu är grundskolan över och resten av livet ska börja.

Det är inte så att det är så att det är så att det är så att det är så.

Men för flera av killarna i nio har skolan inte gått bra alls.

Jag har skit en av dem har en rastlös känsla i kroppen-

för honom har det gått rent utsagt åt helvete den här terminen också.

Han är underkänd i flera ämnen och har hög frånvaro.

Han brukar säga att han inte bryr sig, men just nu har han bara ont i magen.

Hur ljus är framtiden för de här nioner egentligen?

Gapet mellan pojkar som flickor betyg har varit känt i flera decennier-

och nu börjar konsekvenserna bli tydliga.

Gäste Katarina Helmerhsson, politikreporter på Ekot.

Katarina, du har bevakat skolfrågor i många år.

Ska vi ta det från början när började pojkarna-

få sämre betyg än flickorna?

Så har det varit så länge någon har mätt skolresultat.

Redan på 30-talet var det så att elever som testade sig matematik-

så visade det sig att flickorna presterade bättre än pojkarna-

och att pojkarnas resultat var väldigt vitt skilda.

Så har det sett ut ungefär sedan dess.

På 30-talet var det mattor de såg det i, men är pojkar käre i alla ämnen?

Idrott och hälsa i ett exempel där pojkar har alltid varit bättre än flickor.

Men i de senaste mätningarna så har faktiskt flickorna gått om pojkarna även här.

Men hur stora är skillnaderna mellan pojkar och flickors betyg idag?

Man får meritpoäng efter vilket betyg man har-

och man jämför de här meritvärdena då.

Då kan man se att om man räknar in alla 17 ämnen som en nionde klassare får betyg i-

så skiljer det sig nu omkring 20 meritpoäng.

Man ska komma in på batteri, gymnasium och batteri-jobb-

och bara klars längre är det ju bättre betyg.

Vissa killar är inte vågarbomb den hjälpen-

för de tycker att de kan göra allting på egen hand.

Men det kan även vara bara rent biologiska skäl-

hur bra killar är på att fokusera i vår ålder-

och hur vi har blivit formade.

Vad beror det på att pojkar generellt är sämre än flickor i skolan?

Vet man det?

Till viss del så vet man det och man vet att det har många förklaringar.

Den främsta förklaringen som många lyfter upp är ju pojkars mognad.

Alltså att pojkar mognar senare än flickor-

och att flickor har fördelen av att klara det som skolan kräver bättre.

Hur mycket mer mogna är tjejer generellt när de börjar skola?

Ja, så pass mycket så att pojkar inte riktigt hinner i kapp-

för den skoltiden är passerad kan man säga.

Sen skiljer det sig naturligtvis väldigt mycket åt från person till person.

Och en sak som är intressant är att de är sämre på att be om hjälp.

Och då kan man naturligtvis se det här som effekter av mognad, naturligtvis.

Mognad, en sak, vad finns det mer man kan säga då?

Jag forskar en Fredrik Simmerman, han studerar just tjänstskinnader i skolan.

Han pekar mycket på att flickor har ett mer utvecklat språk-

redan när de kommer till skolan.

För det är en viktig aspekt av det här-

att de här skillnaderna kommer liksom inte i högstadiet utan de kommer tidigt.

Och när jag har tänkt på den här frågan så drar jag mig till minnes-

från den tid när jag själv gick och hämtade och lämnade och hämtade barn i skolan.

Och jag minns särskilt min äldste son när jag han gick i förskoleklass.

Och jag kom in en eftermiddag in i skolan och det är ganska lugnt-

i den rummet jag kommer in i.

För mitt i rummet är det ett rundt bord och där sitter några flickor-
med några i fritidspersonalen och trärperlarmband.

Och de pratar lågmält med varandra och det är så där lugnt och koncentrerat-

som det är när man sitter och pysslar.

Men min sovann var inte där utan honom hittade jag i en hög en bit bort-

i något slags kudrum och han hade det jättemysigt här med sina kompisar-

men det fanns ingen personal där.

Det här påverkade mig en del och vi pratade ju av personalen om det här.

Och sen kom personalen på att de skulle göra något slags-

entredelsavgift för att komma in i det där kudrummet.

Och det var att man var tvungen att trä ett Star Wars-pärlarmband.

Och det låter ju lite klischigt så där vad gäller pojkar och Star Wars och så vidare-

men det var så de läste.

Och just det fungerade ju bra.

För forskningen visar ju att vuxna pratar mer med flickor-

från tidigare ålder än med pojkar.

Vilket ju naturligtvis också påverkar möjligheten till språket sen.

Och det här med att sitta och pyssla påverkar ju väldigt hög grad-

också fin motoriken som är viktig när man ska skriva.

Vilket man ju talar väldigt mycket om nu.

Hur viktigt det är att barn skriver med pennor och inte bara digitalt.

Så det blir liksom som en liten god spiral för de där lugna flickorna-

och annars om man inte...

Att de sitter och pysslar och pratar och mognar ännu mer än killarna i kudrummet.

Ja, det finns väl en hel del studier kring den typen av...

Att det ser ut på det här viset eller i alla fall har sett ut.

Sämre språk från början.

Det måste väl ändå vara viktigt med förläsningen och så?

Absolut, och man ser ju också att flickor läser mer och bättre.

Och det var inte så länge sedan som den här internationella Perls-mätningen presenterades.

Den som alltså mäter nio- och tioåringars läsförmågande internationell mätning.

Och där presterar ju alltid flickor bättre.

Ja, det är bekymmersamt att vi har så många elever som befinner sig under en låga nivå- och på en låga nivå.

Och att läsa är ju naturligtvis själva grunden för att man ska lära sig saker överhuvudtaget.

Så det är ju en viktig förmåga att ha.

Läsförmåga, mognad...

Finns det något mer, man kan säga då?

Ja, det finns ju en del som pekar på en större känslighet hos pojkar för omständigheter.

Om man jämför väldigt högpresterande skolor med de som fungerar sämre och där resultaten är sämre, så klarar pojkar sig sämre i skolor som fungerar sämre.

I skolor med väldigt höga resultat är skillnaderna mellan pojkar och flickor resultat inte alls lika stora.

Även om man tittar på socioekonomiska förhållanden, alltså elevernas bakgrund och vilken utbildning föräldrarna har, hur det ser ut hemma-

så verkar pojkar mer känsliga för hur de har det hemma, helt enkelt.

Då kan man komma ihåg att skolan har ett kompensatoriskt uppdrag-

så att skolan ska kunna ge elever en likvärdig utbildning-

helt oavsett vilka föräldrar de har.

Så kanske kan man säga att pojkar-

skolresultat blir en strax mätare på hur bra det här fungerar-

eller kanske inte fungerar.

Finns det något mer som kan förklara skillnaderna?

Ja, det finns ju en del som talar om hur man faktiskt lägger upp undervisningen.

Att det är viktigt att eleverna vet vad de ska göra och hur de ska göra-

och att det finns en pedagogen lärare som följer upp det och ser det.

Och det var väl en ganska tydlig beskrivning av det i ett tv-

inslag från Sveriges television om en skola i Rosengård i Malmö.

Där ger det i alla fall en rektor som går igenom skolresultaten-

och konstaterar att de varierar väldigt mycket-

fast med en viss regelbundenhet.

Vart tredje år hade våra pojkar bättre resultat än flickorna.

Det hänger ihop med läraren Sofi, faktiskt.

Vad gör Sofira?

[Transcript] Dagens Eko / Så slår skolan ut pojkarna

Hon är väldigt tydlig med vad hon förväntar sig av eleverna.
Hon brukar hjälpa mycket. Hon är tydlig.
Hon uppmärksammar eleverna och verkar få eleverna att förstå vad de själv behöver göra på.
Det är nog inte så att jag har gjort något speciellt för att pojkarna ska lyckas-
utan det är väl det arbetssättet jag har haft som har gjort att pojkarna har lyckats.
Man kan se hela uppgiften framför sig.
Vad är det man ska göra och att man klarar av att göra det?
Inte de stora forskningsuppgifterna att skriva om det här landet.
Nej, inte problematisera ur fem olika vinklar.
Borde alla skola göra som Sofi gör då?
Ja, alla, så väl elever som vuxna tror jag gagnas av struktur-
och att veta vad det är man håller på med och varför och hur det ska gå till.
Men vi måste ju ändå komma ihåg att den här skillnaden mellan pojkars-
och flickorsresultat i skolan har ju faktiskt sett ungefär lika dagen ut.
Oavsett vilka läroplaner vi har haft och vilka inriktningar det har varit på undervisningen.
Och vad får det här för konsekvenser?
Ja, kvinnor läser ju vidare i högre utsträckningen, men det har de gjort länge.
Fördelningen mellan kvinnor och män bland de sökande till universitet och högskola förra året-
har varit 61 % kvinnor och 35 % män och så fanns det 4 % utan personnummer.
Så brukar ungefär fördelningen se ut.
Det är en stor skillnad.
Exakt, det är en stor skillnad och det vi ser nu är ju då också att-
kvinnor kanske i hög utsträckning då söker sig till de långa prestigshylda utbildningarna.
Vi spolar framtiden från den där skolavslutningen vi hörde om i början.
Han med ont i magen har nu fyllt 25.
Han kom in på gymnasium till slut, men kunskapsluckorna gjorde att han helt tappade sugen.
Ett av fick han jobba i en släktingfirma utanför Hudiksvall,
men nu bor han hemma igen och sin mamma.
Det blir en hel del konflikter om det.
Han sitter ofta vid datorn och vänder på dygnet.
Hans mamma tror att det kanske är deprimerad.
Det är svårt att prata med honom för han blir så arg.
Men mamma, ut härifrån, sluta chanta!
Studier visar att män som har låg utbildning och låga inkomster-
har sämre hälsa, ofta i lider av psykisk ohälsa-
och inte lita på samhället lika mycket.
Och många mer människor än män som inte har barnen på 45 år-
är diagnosade med psykisk disorder, addiktion, sussid och fler-
och som dög tidigare.
Har du vetat att idag fler män är utav skolan än män?
Läget är liknande i stora delar av Västerheden-
något som också utbildningsstudien Pisa noterat.
Av de sista studenterna i tre korshållande PISA-assessor-
som sker på matematik och science, 6 av 10 män är män.

FN-organet UNESCO kallar en växande andelen pojkar med låg utbildning för en global utmaning.

Katarina, när man vet allt det här, vad gör man för att vända trenden?

Ja, det diskuteras ju en hel del, men det är klart det pågår ju ingen stor räddningsaktion. Det kan vi inte påstå.

Men det finns ju många frågor relaterade till den här problematiken.

Till exempel den här aktuella diskussionen om huruvida vi ska ha ett betyg underkänt, alltså F eller inte.

Och sen har det ju blivit en diskussion under de senaste åren om hur våra kursplaner ser ut i skolan och så vidare.

Hur mycket ska vara baserat på att man själv ska kunna ta in kunskap och kunna problematisera den och värdera den och hur mycket ska vara mer styrt?

Den gängseuppfattningen är ju att killar på nåt vis har en antipluggkultur eller att det i samhället finns en uppfattning att det är coolare att vara kille och inte plugga än att göra det.

Men enligt forskare åter i ändå Fredrik Simmerman finns det ingenting som egentligen tyder på det.

Myten kring en antipluggkultur utgår ju från

att de struntar utgifterna för dem att vara häftiga och coola för varandra.

Men går man in och intervjuvar, som jag och andra gjort de här pojkarna de andra ser mig som i andra talar, efterbliven för att jag inte kan studera.

De känner sig inte coola häftiga. De upplever skolan inte möjlig för mig att klara av. Från forskarhåll ser man ju också hur den här frågan läggs på pojkarna.

Att man säger att det är de som kanske inte anstränger sig det är de som helre vill vara coola-

istället för att se vad kan skolan göra, vad kan samhället göra för att hjälpa de här pojkarna.

Men Katarina, vad är receptet då för att det ska gå bättre för pojkar i skolan?

Jag skulle tro att det handlar mycket om just struktur och förutsägbarhet.

Sannolikt kan ju ett recept vara att man tar större hänsyn till pojkarnas mognadsnivå.

En forskare jag talade med sa att de hade gjort en studie i en kommun där lärarna när de gick runt i klassrummet, den elev som fick frågan hur går det och sa bra, då ställde de en följdfråga så att de inte gick förbi någon endaste elev.

Just med tanke på det här, att pojkar inte gärna kanske alltid ber om hjälp.

Det var ett framgångsrikt sätt att man anpassar sig efter de behov som finns.

Man går ifrån idén om att pojkarna får skylla sig själva att det ingår i en kultur.

Och det här leder då sannolikt också till att lärare och annan pedagogisk personal och kanske föräldrar och andra också blir uppmärksamma på hur man själv möter en pojke i skolan eller möter en pojke som behöver jobba med skolarbete hemma.

Det har jag också talat med många om att när man gör den här typen av studier för att se vad som fungerar i ett klassrum, så blir det ofta så att det blir väldigt uppenbart hur de vuxna själva agerar och vilka förväntningar de själva har.

Det finns studier som visar att man har lägre förväntningar på pojkars förmåga. Och det spelar också väldigt stor roll.

Men det här är skillnad där man har sett länge.

Vad gör det med en människa, tror du, Katarina att misslyckas och få dåliga betyg i en sån tidig ålder?

Ja, det finns väl många exempel på att det kan vara väldigt skadligt för en person.

Vi hörde också det om psykisk ohälsa och risken att faktiskt inte komma igång med sitt eget vuxenliv.

Den här skillnaden har ju sett likadant ut jättelänge.

Skillnaden nu och under de senaste decennierna är ju att betyden har fått en mycket viktigare betydelse.

Yrkeslivet ser ju annorlunda ut.

Det är inte samma utbud av yrken längre som inte kräver nån slags utbildning.

Fredrik Simmermann, den här forskaren, pekade på nåt intressant.

Han sa att det finns ett stort fokus på män i samhället som har toppjobben, som sitter i bolagsstyrelserna och som har jättehöga löner.

Men det är inte samma diskussion om gruppen män som inte klarar sig i samhället som kanske båda psykisk ohälsa och hemlöshet och så vidare.

Så det finns ju mycket att prata om i det här sammanhanget.

Vi fokuserar mycket på männen som det går bra för men inte så mycket på de andra.

Ja, det var i alla fall vad Fredrik Simmermann sa.

Sen ska man också komma ihåg att många pekar på att män, vid ungefär 28-årsålder, mellan 20-28-årsålder så har de kommit i kapp flickornas, kvinnornas, mognad.

Och att man då kan göra andra val i livet som kanske inte kräver lika långa utbildningar

men som rent ekonomiskt kan kanske vara mer gynnsamt.

Men har ju genom historien alltid kunnat kompensera för det här.

Den intressanta frågan är väl nu i tider av

att betyg är så mycket viktigare, högre utbildning är så viktigare kommer det fortsätta se ut så?

Tack så mycket, Katarina Helmersson.

Det var allt från Dagens Eko. Vi hörs igen imorgon.

Programledare Valena Nordlund, gäst Katarina Helmersson-producerade, gjorde Elin Romigliotto och Ludvig Jansson.